

BUDAPEST GAZDASÁGI TELJESÍTMÉNYE A KERÜLETEK GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉGÉNEK ÖSSZESÉGE?

A fővárosi kerületek vállalozási-demográfiai összefüggései, lehetőségei, feladatai.

szerző: HORVÁTH ANNA

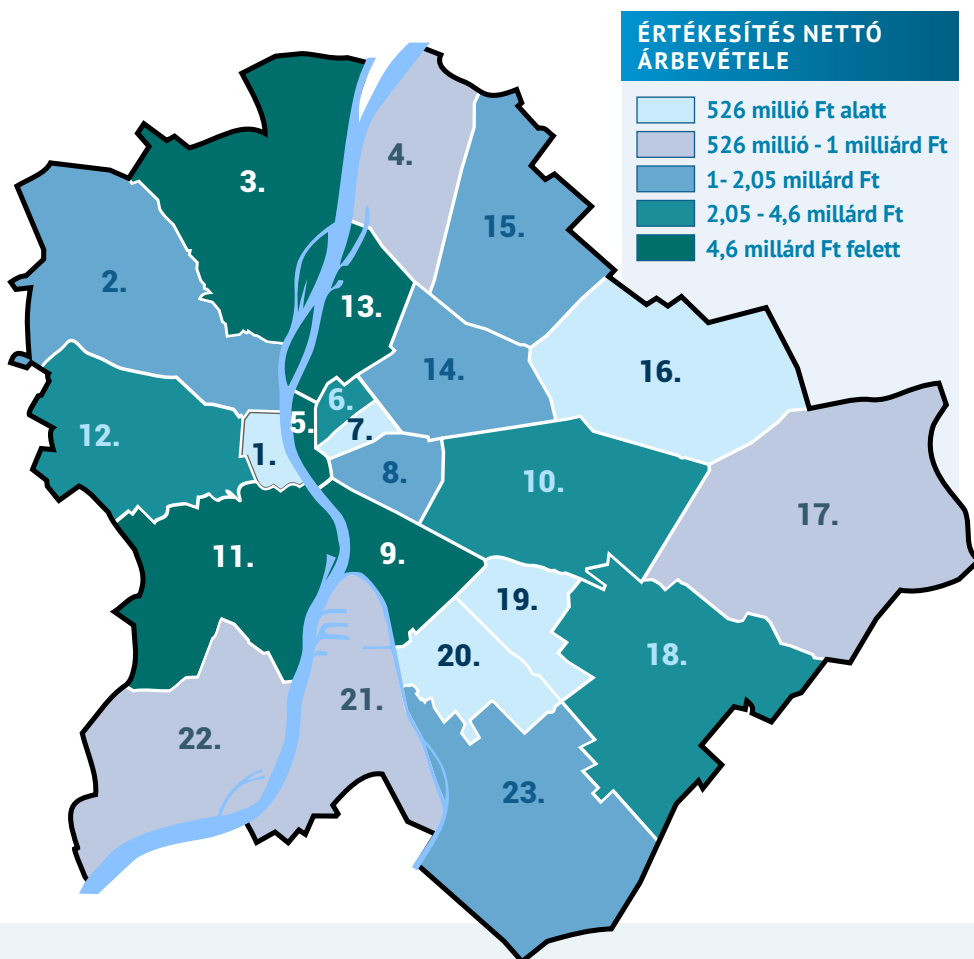
Fontos, hasznos és tanulságos a budapesti kerületek vállalozói tevékenységének elemzése, hiszen a főváros gazdasági összteljesítményében és versenyképességében döntő szerepe van a kerületekben működő cégeknek. A vállalozások száma, mérete, ágazati szerkezete és teljesítménye közvetlenül hat a foglalkoztatásra, a helyi adóbevételekre, a szolgáltatások elérhetőségére és ezeken keresztül a kerületek általános életszínvonalára. Bár Budapest többnyire egyetlen gazdasági egységként jelenik meg a statisztikákban, valójában a főváros nagyon különböző funkciójú, karakterű kerületek összefüggő hálózata, melyben üzleti negyedek, lakóövezetek, ipari területek és peremkerületi, szuburbanizált térségek egyszerre vannak jelen.

Rövid elemzésünk a kerületeket és azok összefüggéseit vizsgálja.

Vállalozások teljesítménymutatói: vizsgáljuk az értékesítés nettó árbevételét!

A legmagasabb összesített nettó árbevétel a budai kerületeket jellemzi:

ezek a 3. (Óbuda-Békásmegyér), 11. (Újbuda) és 12. Kerületet (Hegyvidék). A pesti részen a 13. Kerület (Angyalföld) és a belvárosban a 08. kerület (Józsefváros) jár az élen. A külső, főként lakófunkciójú kerületek a legalacsonyabb kategóriákba esnek, ami visszafogottabb vállalati jelenlétet feltételez. A vállalozások átlagos nettó árbevétele is hasonló mintákat rajzol ki.

A főváros árbevételének legnagyobb szeletét a belső és budai kerületek adják - 7 százalékos feletti részesedéssel. A peremkerületek többsége 1–3 százalékos közötti súlyú képvisel, azaz csak korlátozottan járulnak hozzá Budapest vállalati forgalmához.

Nézzük az export értékesítés nettó árbevételét!

Az exportárbevétel is erősen koncentrált: kiugróan magas azokban a kerületekben, ahol a nettó árbevétel is magas volt (3. (Óbuda-Békásmegyer), 11. (Újbuda), 12. (Hegyvidék) és 13. kerület), illetve a külső kerületek közül a 10. (Kőbánya) és 18. kerületben (Pestszentlőrinc-Pestszentimre). Az 1. kerület (Budavár) és 5. kerület (Belváros-Lipótváros) összes exportja ezzel szemben alacsonyabb, ami inkább belföldi szolgáltatás-túlsúlyt jelez.

Az egy vállalatra jutó exportárbevétel különösen a 3. (Óbuda-Békásmegyer), 18. (Pestszentlőrinc-Pestszentimre) és 23. kerületben (Soroksár) magas, 4,5 milliárd forint feletti átlaggal, ami erősen exportorientált nagyvállalatok jelenlétét valószínűsíti.

Budapest exportforgalmának legnagyobb része a budai (3. (Óbuda-Békásmegyer), 11. (Újbuda), 12. (Hegyvidék)) és egyes pesti ipari kerületekhez (10. (Kőbánya), 18. (Pestszentlőrinc-Pestszentimre), 23. (Soroksár) köthető. A külső lakóövezeti kerületek export-részesedése jellemzően 1,5 százalékos alatt marad, ami csekély nemzetközi beágyazottságra utal.

Mit mutat a foglalkoztatási létszám?

A foglalkoztatás volumene a 3. (Óbuda-Békásmegyer), 8. (Józsefváros), 10. (Kőbánya), 11. (Újbuda) és 18. (Pestszentlőrinc-Pestszentimre) kerületekben a legjelentősebb, ezekben 25–40 ezer, illetve 40 ezer feletti munkavállalót foglalkoztatnak a vizsgált vállalatok. A peremkerületek 8–15 ezres nagyságrendű foglalkoztatotti létszámmal rendelkeznek, ami lényegesen kisebb munkaerő-vonzó képességet jelez. Az átlagos létszám és az összlétszám megoszlása a kerületek között ebben az esetben sem mutat ettől jelentősen eltérő képet.

Kik a tulajdonosok?

Az állami tulajdonú vállalatok aránya városszerte alacsony, több kerületben 0,1–1% közötti értéket vesz fel. A 2., 3. (Óbuda-Békásmegyer), 12. (Hegyvidék) és 18. (Pestszentlőrinc-Pestszentimre) kerületben jelenik meg magasabb, 2–3% feletti arány, ami a nagyobb állami infrastruktúra- és közszolgáltató cégek jelenlétére utal. Az önkormányzati tulajdonú vállalatok aránya szintén alacsony, a kerületek többségében 1% körül vagy az alatt marad. Kiemelkedőbb, 1,5% feletti arány főként a dél-budai és dél-pesti kerületekben figyelhető meg. A külföldi tulajdon aránya a belső kerületekben a legmagasabb, itt a cégek több mint egynegyede külföldi tulajdonoshoz köthető. A külső, lakóövezeti kerületekben (pl. 16., 17. (Rákosmente), 22. Kerület (Budafok-Tétény)) 12% alatti ez az arány.

Melyik kerületben mivel foglalkoznak leginkább?

A belső kerületekben a kereskedelem, a szakmai, tudományos és műszaki tevékenység, illetve az adminisztratív és szolgáltatást támogató ágazatok dominálnak, gyakran kiegészülve informatikai és távközlési szolgáltatásokkal.

A külsőbb kerületekben ezzel szemben gyakoribb a feldolgozóipar, az építőipar, a szállítás–raktározás és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, ami ipari, logisztikai és turisztikai profilra utal.

Mit mutatnak a kerületek demográfiai adatai?

A kerületek demográfiai jellemzőit egy komplex mutató segítségével jellemezzük. A demográfiai helyzet a külső, zöldövezeti, illetve családi házas kerületekben (pl. 2., 3. (Óbuda-Békásmegyer), 4. (Újpest), 15. (Rákospalota, Pestújhely, Újpalota), 18. (Pestszentlőrinc-Pestszentimre), 22. Kerület (Budafok-Tétény)) a legkedvezőbb. A belső pesti kerületek (különösen a 6–8. kerület (Terézváros, Erzsébetváros, Józsefváros) demográfiai szempontból sérülékenyebb, elöregedőbb, illetve kedvezőtlenebb képet mutatnak.

Hogyan függenek össze a vállalati és a demográfiai mutatók?

A főváros egészét vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a vállalati mutatók (exportárbevétel, értékesítés nettó árbevétele, létszám) egymással nagyon erős pozitív korrelációt mutatnak. Ahol tehát nagyobb az árbevétel, ott általában magasabb a foglalkoztatotti létszám is, és az egyes árbevétel-mutatók ugyanazokat a kerületi különbségeket ragadják meg. Ezekhez a mutatókhoz közepes–erős pozitív kapcsolat fűzi a természetes szaporodás/fogyás és a belföldi vándorlási egyenleg mutatóit is: a gazdaságilag erősebb kerületekben kedvezőbb a természetes népmozgalom, és jellemzőbb a pozitív belföldi vándorlási egyenleg.

Összegezve elmondhatjuk, hogy Budapest gazdasági szerkezete térben koncentrált: a magas árbevétellel, exportteljesítménnyel és foglalkoztatással rendelkező kerületek egyszerre jelennek meg a külföldi tőke és a nagyvállalatok fő célterületeiként, míg a külső, lakófunkciójú kerületek jóval kisebb vállalati és nemzetközi beágyazottsággal bírnak. A társadalmi folyamatok a gazdasági különbségekre ráerősítenek: a gazdaságilag erősebb kerületekben kedvezőbb a természetes népmozgalom és a belföldi vándorlás, miközben a belső pesti, demográfiailag sérülékenyebb területekben gyengébb vállalkozói teljesítmény látható.

Mindez arra utal, hogy a vállalkozásfejlesztési és területpolitikai beavatkozásoknak egyszerre kell kezelniük a gazdasági koncentrációt és a demográfiai lejtőt, különösen a perem- és belső pesti kerületek felzárkóztatása érdekében.